

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Samuelis De Cocceji, Henr. Fil. Sacræ Regiæ Majestatis
Borussicæ Magni Cancellarii, A Consiliis Sanctioribus
Status Et Rei Bellicæ, Ordinis Nigræ Aquilæ Equitis Etc.
Jus Civile Controversum Ubi ...**

Opus Ad Illustrationem Compendii Lauterbachiani ...

Cocceji, Samuel von

Lipsiæ, 1766

LIB. II. TIT. XIII. De Edendo.

urn:nbn:de:gbv:45:1-9044

Qv. V. *An causae publicae & v. g. criminales diebus feriatis tractari possint?*

Laut. p. 37. verb. & publicae. **N**EG. quia actus judiciales. *L. 7. §. f. l. 8. pr. C. h.*

OBJ. (1) *l. 5. C. h.*

RESP. Loquitur de feriis humanis, ubi omnino criminalia exerceri possunt. *Vid. l. 7. C. eod.*

OBJ. (2) quod punire crimina pium opus fit.

RESP. Diebus feriatis non quælibet pia opera fieri possunt, nam excipiuntur ea quibus profanum negotium est conjunctum.

Qv. VI. *An promiscue actus voluntariae jurisdictionis die feriato exerceri possint?*

Laut. p. 37. verb. & licet. **A**FFIRMAT *Autor h. t.* Ast contrarium verius, quia hi quoque actus profani sunt: Neque alii inveniuntur permisi præter emancipationem & manumissionem, *L. 2. l. 8. §. 1. C. h.* propter summam actuum horum pietatem, item transactionem qua lis sopitur. *L. f. §. 1. C. h.* Quæ exceptiones firmant regulam in casibus non exceptis: Non ergo die feriato confirmari contractus, testamenta &c. fieri possunt, *d. l. f. §. 1.*

Qv. VII. *An dies termini computetur in termino?*

AFFIRM. De ultimo termini die: Ille vero dies, quo emanat & publicatur terminus, nullatenus computatur. *Struv. h. th. 31. Brunn. ad W. L. 2. t. 11. q. fin.*

EXC. si tempus computatur de momento in momentum, uti in fatalibus, *Gail. 1. Obs. 139. n. 5. Carpz. proc. tit. 13. art. 2. n. 25.* tunc enim uterque termini dies computari debet, *Brunn. d. l.*

LIB. II. TIT. XIII.

DE

E D E N D O.

Qv. I. *An ad substantiam libelli pertineat, ut nomen proprium judicis exprimat?*

Laut. p. 39. verb. Non proprium. **R**ESP. Si ex allocutione, descriptione, aut conclusione de judice constet, eo non opus esse videtur. *arg. L. 6. C. R. C. Idque hodie ita*



ita servari tradit *Umm. Disp. ad proc. 6. n. 51.* Si vero non est ordinarius loci iudex, vel plures sint iudices, tunc nomen proprium iudicis exprimi in libello debet, ut appareat coram quo iudice comparere debeat, & num competens sit num non. *Umm. d. l.*

OBS T. *L. 80. de Jud.*

RESP. Loquitur de iudice conventionali, ubi proinde nomen vel prænomen addi debet; ut appareat in qualemnam hominem confestim: Sed & expresse ibi dicitur, quod sufficiat litigatores de eo sensisse, licet in nomine erraverint; adeoque & licet nomen additum plane non sit.

Atque hæc tenet vera est sententia Dd. qui dicunt citationem, in qua nomen iudicis omissum, vel ubi in nomine iudicis erratum est, nullam esse: Si scilicet de iudice alias non constat. *Gail. L. 1. O. 48. n. 23. Brunni. ad dist. L. 80.*

QV II. *An, & quaenam causa actionis in libello exprimi debeat?*

RESP. In actionibus REALIBUS exprimi debet *causa proxima* v. g. *Laut. p.* dominium, hæreditatem, servitutem, pignus meum esse, licet non addatur *causa remota*, i. e. titulus ex quo jura illa mea esse dico: Neque enim interest rei, an ego sim *dominus* ex legato an ex donato, item an *haeres* ex testamento, an ab intestato &c. *Umm. Disp. 6. n. 53.* Cum enim in rem ago, omnes causæ una petitione apprehenduntur, *L. 14. §. 2. de Exc. rei jud. & dum me jus in re habere contendo, omne jus meum in iudicium deductum videtur. Umm. d. l. pag. 269.*

Ubi tamen NOTANDUM (1) Quod, si reus desideret, etiam causa remota exprimi debeat. *Umm. d. l.* (2) Verum non esse quod in actione hypothecaria & confessoria causa remota quoque exprimenda sit; uti vult *Umm. d. l.* contra textum expressum in *d. l. 14. §. 2.*

In PERSONALIBUS vero *causa remota* i. e. titulus ex quo debetur, exprimi debet, v. g. peto 100, quæ T. mihi debet ex commutato; per *text. expr. in dist. l. 14. §. 2.* ibi: *Singulae causae sunt exprimendae.* Maxime enim rei interest, quia causa non expressa nescit, num cedere debeat, num contendere &c. *Umm. d. l.*

An ergo causa remota in personalibus omissa libellus nullus est?

Z 3

NEGAT



NEGAT *Umm. d. l.* quia reus petere potest, ut causam remotam exprimat & libellum declaret; Sed contrariatur ei & jus Can. in *c. f. X. de libell. obl. & praxis Carpz. p. 1. const. 2. d. 11. n. 4. & def. 14. in f. & 2. Resp. 53. n. 5. Gail. 1. O. 66. n. 14.*

Qv. III. *An nomen actionis in libello exprimere
necesse sit?*

Laut. p. 40. verb. **N**EG. Si talis descriptio facti fit, ut de genere actionis inde constare possit: (quia nihil interest rem aliquam suo nomine, aut ea demonstratione, quæ nominis vice fungitur, designare: *L. 6. ff. R. C. L. 34. Cond. & dem.*) Alias, & si v. g. plures ex illo negotio oriuntur actiones, (ut in *l. pen. arb. furt. caes. l. 18. quod vi aut clam. L. 45. pro socio*), libellus tanquam nimis generalis rejicitur, atque hoc casu sollicitè de nomine quaeritur, ut in *L. 1. & seq. de praeser. verb. L. 2. C. form. & impetr. L. f. C. de interd.*

Atque hanc distinctionem praxi observandam esse tradit *Umm. Disp. ad Proc. 6. n. 53. pag. 269. in fin.* Dd. apud *Mull. ad Struv. h. §. 40. Conf. Marp. 10. n. 2. Carpz. p. 1. c. 1. def. 3. Mod. Pisl. V. 1. Conf. 26. n. 60. & Conj. 27. n. 8.* ita jure Canonico quoque non inquiritur, quænam actio sit intentata, sed factum investigatur: *cap. 6. X. de jud.* Quid vero clausula salutaris hoc casu operetur, videbimus *infr. quaest. 12.*

OBJ. (1) *L. 1. pr. ff. L. 3. C. h. ibi: actionem edere. l. 33. de jud. ibi: genus actionis edi. L. 33. §. f. C. de Episc. l. 3. C. de Exc. ibi: proposita actione.*

RESP. Editur & proponitur actio, dum negotium & factum ipsum apte describitur.

OBJ. (2) Quod actionum nomina frustra essent inventa:

RESP. Imo manet eorum Usus ad rite discernenda negotia. *Struv. Evol. h.*

OBJ. (3) *L. 1. L. 2. L. 3. ff. de praeser. verb.*

RESP. Interest omnino scire, an actio nominata detur, an non; De eo autem constare potest ex descriptione facti, licet nomen actionis in libello non exprimatur.

Qv. IV. *An sustineatur libellus, si inepta Actio
nominetur?*

AFFIRM.



AFFIRM. Modo narratio apta sit. *arg. l. 6. ff. R. C.* Error enim nominis non vitiat actum, §. 29. *de legat. L. 9. §. 2. de haer. Inst.* rationem ejus vidimus *sup. q. 10.*

OBJ. (1) *L. f. C. de form. Et impetr. subl.* Ubi tum demum valet impetratio actionis, si apta rei esse consliterit:

RESP. Est apta, si ex descriptione de ea conslet, licet nomen sit ineptum.

OBJ. (2) *L. f. C. de interd.* Ubi actio exprimi debet, non vero exprimitur, si inepta est.

RESP. Satis exprimitur per descriptionem.

OBJ. (3) *L. 1. in f. pr. si mens. fals. mod.*

RESP. Res quoque ibi inepta est.

Atque hæc est communis Doctorum sententia: Vid. *Scotan. D. 13. th. 25. Siruv. Ex. 5. th. 40. Umm. Disp. ad proc. 6. n. 53. in fin.*

DISSENT. *Gloss. Et Angel. in L. 1. de Edend.*

Qv. V. *An clausulae sub n. 6. 4. Et 5. sint salutares?*

Premittendum hic est: Quod iudex illa quæ juris sunt, semper sup-
plere possit, etiam jure civili, & citra clausulae adjectionem. *It. C. 41. verb.*
Ut quæ def. adv. ibique Bart. Et Bald. Si quid autem in facto deficiat, ^{Sunt sa-}
neque ex actis de eo conslet; vel si ipsum factum inepte propositum ^{lutares.}
fit, indeque substantia libelli deficiat, tunc per nullam clausulam iudex
id supplere valet. *arg. L. 18. ff. Comm. div. Ill. Dn. Stryk. U. M. h. §. 6.*
Muller. ad Struv. h. §. 39. pag. 267. not. V. Hillig. L. 23. Don. Encl. c. 4.
Carpz. L. 1. Resp. 70. n. 13. Fab. in C. L. 2. tit. 37. def. 3. n. 4. Prukm. V. 1.
Conf. 10. n. 56. Et Conf. 50. n. 168.

Hinc etiam in Rec. Imp. tam varie de his clausulis disponitur: Nam insignis effectus eis tribuitur in *R. I. 1551. §. 32.* ut iudex de narratis possit judicare, licet actor non petierit: Sed solenniter iterum abrogatur in *R. I. 1557. §. 33.* Quid vero moribus eis tribuendum sit, jam in singulis demonstrabitur.

PRIOR ita proferri solet: *Will. hiermit das Hoch-Adel. und mild-richterliche Amt angeruffen haben:* Sed illa hodieque inutilis erit: quia ut ante demonstratum est, iudicis Officium in eo versatur, ut, etiam non adjecta clausula, ea quæ in jure deficiunt, suppleat, defectum autem facti nec per illam clausulam supplere potest. *Umm. Disp. ad proc. 5. n. 12. Obrecht. Conc. Lib. c. 16. §. 35. Stryk. introd. c. 7. §. 11.*

OBJ.



OBJ. Quod utilis videatur clausula, quia iudex in multis non succurrit nisi imploratus: *Umm. Disp. ad proc. 6. n. 59.*

RESP. Iudex imploratur semper & factio ipso, dum libellus ei porrigitur, & conclusioni petitio adjicitur, hoc enim ideo fit ut iudex justitiam administret. *Conf. Dn. Stryk. U. M. h. §. 7.*

ALTERA ita se habet, in der allerbeständigsten Form und Maß, wie solches in Nechten am kräftigsten geschehen soll und mag: Hujus clausulæ in Camera nullus est effectus, propter *R. I. 1557. §. 33. Umm. D. 5. n. 12. Schwan. de proc. 1. n. 11. Dissent. Gail. cent. 4. O. 55.* In foro tamen insignis ejus remansit utilitas: Nam (1) per hanc clausulam actor omne jus suum in iudicium deduxisse videtur, *Gail. cent. 4. Obs. 55.* ita ut libellus tanquam generalis rejici non possit, *Besold. Thef. pract. voc. hierüber,* und *ic.* Ex quibus sequitur (2) iudicem non secundum petita actoris, sed rei gestæ veritatem, quæ ex actis constat, pronunciare debere. *Myns. Resp. 11. n. 39. Gail. d. Obs. 55. Besold. d. l.* (3) Omnia in libello posita in actoris favorem, & pro ejus intentione, explicantur, *Umm. proc. Disp. 6. n. 59.* (4) Si plures actiones ex facti narratione resultant, iudex secundum eam pronunciare potest, & debet, quæ omnium maxime juvat intentionem actoris. *Besold. d. l. & Mull. ad Struv. d. l. Carpz. L. 1. Resp. 70. n. 15. Phil. ad Ord. Sax. Conf. 3. & 14. Mev. part. 8. d. 134.* Non vero (5) vitia libelli substantialia sanant, *Muller. d. l. pag. 268. Umm. D. 6. n. 59. Carpz. L. 1. Resp. 70. n. 13. & Resp. 73. n. 21. Fab. C. L. 2. t. 37. def. 3. n. 4. Phil. d. l.* Nec contra narrata libelli aliquid operatur, *Carpz. p. 1. c. 2. def. 15. n. 5.* Dissent. *Dd. apud Carpz. dist. Resp. 73. n. 20.* At (6) de fructibus & expensis iudex cognoscit, etsi petitioni desint. *Myns. 4. O. 55. Umm. d. l. n. 59. Mull. d. l. Gail. d. Obs. 55. Besold. in addit. ad voc. hierüber.* (7) Si de possessorio agatur, & ex narratione facti constat de petitorio, iudex de hoc pronuntiare potest. *Klock. tom. 2. conf. 2. n. 6. Carpz. L. 1. Resp. 73. n. 14. & seq. Vid. part. 2. p. 502.* (8) Cautio de non turbando, etsi non petita, a iudice injungi potest & debet. *Carpz. L. 1. Resp. 70. n. 15.*

Alios quoque effectus huic clausulæ *Dd.* tribuunt, quod videtur apud *Anton. Gabriel. tit. de claus. concl. 4. Ludovic. 2. dec. 117. n. 2. & seq. Brunn. L. 33. n. 2. de Locat.*

TERTIA denique ita efferri solet: *Uiber diesem allem und einem jeden insonderheit, Recht und Gerechtigkeit anrufend.* Hæc quoad effectus non differt a priori, hinc quod in una statuitur, alteri quoque



que tribuitur. *Carpz. L. 1. Resp. 70. n. 11. Et Resp. 73. n. 14.* Et bene hic quoque monet *Umm. Disp. 6. ad proc. n. 59.* eam in substantialibus libelli parum operari, sed tantum in qualitatibus & quantitibus. *Conf. Mull. ad Struv. pag. 268. Befold. in addit. ad voc. hierüber, in fin.*

Qv. VI. *An libellus post contestatam mutari possit?*

RESP. Mutari non potest quoad substantiam libelli, i. e. non potest nova res peti, vel nova actio institui, nam tunc novum iudicium inchoari debet: *L. 23. de Jud. Hyp. Inst. tit. de act. §. 25.* quia jus questum ex quasi contractu, per litis contestationem inito: & alii actus substantiales iudicii, ne quidem partium consensu tolli possunt, *Gail. L. 1. O. 74. n. 8.*

At emendari libellus potest, quia substantia libelli salva manet, adeoque iudicium non mutatur. *L. 46. de re jud. §. 34. Inst. h. L. 4. §. f. Nox. Act.* Atque hoc ipso corruunt omnes difficultates a *Struv. in Evol. ad th. 41. h. t. motz.*

OBST. (1) §. 34. *Inst. de Act.*

RESP. hec correctio Justiniani usu non obtinet, probante id *Struv. Exerc. 5. §. 41. Dn. Par. Hyp. Inst. d. 1. in not.*

OBJ. (2) *L. 54. §. 5. de leg. 1. l. 18. §. 1. Vi arm.*

RESP. Non mutatur ibi libellus in eodem iudicio, sed alio.

OBJ. (3) *L. 4. §. f. Nox. Act.*

RESP. Sed jam dictum illam loqui de emendatione, non enim ibi mutatur substantia & genus actionis, sed qualitas noxalis.

OBJ. (4) *l. 3. C. de edendo.*

RESP. Loquitur de mutatione quæ fit ante litem contestatam.

Jus Digestorum in foro obtinet: Ita ut hodieque post litem contestatam emendari libellus possit. *Brunn. ad L. 4. §. f. ff. Nox. act. Struv. Ex. 5. §. 41. Dn. Par. in Hyp. d. 1.* (Quod *Schrad. de Feud. p. 9. c. 6. n. 48.* tum demum admittit, si in continenti post litem contestatam emendetur.)

At mutari nec hodie potest, *Gail. L. 1. O. 24. n. 8.* Sed actor mutaturus libellum refusus totius iudicii expensis novum processum impetrare debet: recte ita statuente *Laut. p. 41. Brunn. ad L. 3. C. de Edendo.*

Cocc. J. C. P. I.

A a

Hinc



Hinc aliud pro alio, salvo eodem iudicio, adeo peti non potest, ut, nec clausula salutari adjecta, iudicium valeat. *Umm. Disp. 6. ad proc. n. 59.* Quin, nec clausula, *Salvo jure addendi & minuendi*, aliquid operatur: *Laut. pag. 41. pr.* quia jus mutandi non dependet a voluntate actoris, *Laut. i. ique Umm. D. 6. ad proc. §. 59. in. f. Muller. ad Struv. h. §. 41. lit. U. Brunn. ad d. l. 3. n. 9.*

Qv. VII. *An obligatio in casu L. 2. C. de rescind. Vendit. sit alternativa?*

Laut. p. 41. verb. Ut in casu. Ita putat *Laut. h. pag. 41. & pag. 344.* Quia agitur vel ad rescindendum contractum, vel ad implendum: Sed verius est, a parte actoris obligationem esse simplicem, ita ut tantum agere possit ad rescindendum contractum, sed reo ex beneficio legis conceditur electio, ut possit salvo negotio pretium supplere, quod proinde est in præstatione, non obligatione. *l. 6. §. 1. de re jud.*

DISSENT. *Gail. l. 1. O. 62. n. 9. Myns. cent. 2. O. 42. n. 4. & seq. Berl. part. 1. Concl. 12. n. 25.* De utilitate hujus rei plenius agemus infra ad *Laut. pag. 344.*

Attamen in arbitrio actoris est, vel simpliciter, vel alternative petere. *Berl. d. l.* Neque tunc petit plus, sed relinquit optionem reo quæ ei competit:

DISSENT. *Gail. dict. Obs. 62.* qui putat necessario alternative libellum concipiendum esse. Sed ipse *Gail. d. l.* de praxi Cameræ contrarium testatur. Si igitur actor simpliciter petit, iudex alternative sententiam pronuntiare debet. *Gail. d. l. n. 10.*

Atqui iudex pronuntiare debet juxta petita:

RESP. non excluduntur ea quæ ex juris necessitate sequuntur: Sic enim iudicat etiam de expensis, & iudex attendit non quid peti- tum sit, sed quid peti potuerit. *Pinel. ad l. 2. p. 3. c. 3. n. 12. Tusch. Concl. 133. n. 59. lit. S.*

Qv. VIII. *An in causa hypothecaria obligatio sit alterna-
tiva?*

Laut. p. 41. verb. Non etiam in caus. NEG. Sed sua natura agitur tantum ut possessor hypotheca cedat, *arg. l. 17. pign.* ubi creditori actio realis datur, adeoque tantum ad hypothecam cedendam: At electio possessoris est, an debitum solvere velit: *l. 16. §. 3. pign.*

Atta-



Attamen hic quoque alternative actor petere potest in libello, ut possessor vel solvat, vel cedat. De quo testantur *Berl. p. 1. c. 12. n. 28. Gail. 1. O. 62. n. 8. Wurnf. t. 9. O. 2.* Neque enim electioni rei aliquid decedit, *quæst. præced.* neque obligatio inde fiet alternativa; sed alterum in præstatione est, *d. l. 6.* Quid vero interfit vide *infra ad Laut. pag. 344.*

Qv. IX. *An actor reo ante litem contestatam edere instrumenta debeat?*

DISTINGUIT Auctor inter instrumenta quibus actor usus est, & *Laut. p. 42. verb. Actor reo ante lit.* reliqua: Illa ante litem contestatam, hæc post eam edi debere, ait. Sed verius est, omnia instrumenta regulariter post litem contestatam demum produci debere. (1) Quia eo demum tempore testes recte producuntur: *c. 5. X. ut lit. non cont.* (2) Quia instrumenta pertinent ad litem instructionem, adeoque ubi contestata lis est. (3) Eaque communis est Doctorum sententia, *Umm. Disp. ad proc. 17. n. 29. Myns. ad c. 1. n. 41. X. de prob. Pacian. de probat. c. 66. n. 83. ibique late Dd.* Adeo, ut instrumenta producta ante litem contestatam non probent, nisi post litem contestatam demum producantur. *Wesemb. Conf. 3. n. 34. Umm. d. l. Pacian. d. n. 84.* ubi addit rationem.

Aliquando tamen etiam ante litem contestatam editio illa fieri potest. (1) Si instrumenta pertineant saltem ad legitimacionem personæ, ut sunt instrumenta tutelæ, curæ &c. *Pac. d. l. n. 90.* (2) Illis quibus per privilegium edi instrumenta debent, ut eo instructiores compareant, uti v. g. filio *Pac. d. l. n. 93.* (3) Si petuntur instrumenta propria vel communia. *ibid. n. 95. &c.* (4) Si metnatur ne instrumenta pereant, *arg. c. 5. X. ut lit. cont.* Alias exceptiones vide apud *Pac. d. l. & Umm. dist. disp. 17. n. 30.*

Qv. X. *An actor ea demum instrumenta edere debeat, quibus ipse usurus est?*

AFF. L. 1. §. 3. *de edendo. Umm. Disp. ad proc. 17. n. 13.* Nam contra hæc reus se defendere debet, quod fieri non potest, nisi edatur: Contra alia vero, quibus actor usurus non est, non opus habet defensione. *Laut. p. 44. verb. Quibus ipse usurus.*

DISSENTIUNT Dd. apud *Umm. d. l. Jason & Gilken. in l. f. C. de edendo.*



Exc. Dd. Si reo ad fundandam exceptionem profunt. Sed vix est ut sua ei ratio constet, cum reus in exceptione actor sit. Reclius dicetur si ad causam pertineant, *L. 3. h. t. & actor*, cujus probatio est, suppressere ea forte velit: Quales sunt rationes creditoris agentis.

Et sic non OBST. *L. 5. C. h. t.* Vid. *Laut. hic. Mynf. ad c. 1. n. 48. X. de fid. Instr. Umm. Disp. ad proc. 17. n. 33.* Quantopere autem Dd. in resolutione hujus legis 5. variant, vide apud *Brunn. ad d. l. 1. ff. n. 9. & L. 3. C. h.* Exceptionis hujus limitationes vid. apud *Umm. d. l.*

NOT. Actor autem videtur uti velle instrumentis, quoties ea producit in judicio firmandæ intentionis gratia, vel si allegat instrumentum in libello, *Umm. dict. disp. 17. n. 33.* Non vero si judicis saltem secreto ostendat ad ejus informationem, quia non sunt de actis *Guid. pap. dec. 241. & 242. Umm. d. l.*

Qv. XI. Quando reus actori Instrumenta edere debeat?

Laut. p. 42. verb. Reus regulariter. RESP. Reus actori & aggressori instrumenta edere, & arma subministrare non tenetur, *L. 4. l. 5. l. f. C. h. R. I. 1594. §. 60. Umm. ad proc. disp. 17. n. 34. Brunn. ad L. 4. C. h. & L. f. C. Eod. Et si causa sit summaria. Umm. d. l.*

Equidem duplex in genere EXCEPTIO est (1) Si reo incumbit probatio: Nam instrumenta æque ut testes sunt medium probationis, uti ergo is, cui onus probandi incumbit, testes producere debet, ita instrumenta producere & actori exhibere debet; idque traditur in *L. 2. C. dilat. Umm. d. n. 34.*

(2) Si actor quoque in iis jus habet, *L. 4. §. 1. l. 6. §. 5. L. 9. pr. L. 10. ff. h. L. 7. C. eod.* uti si eo mandante vel consentiente scripta sunt, *Umm. d. n. 34.* vel sint talia quæ tertius edere debet; de quibus *Laut. pag. 43.* quo pertinent rationes argentariorum, *L. 4. pr. L. 10. pr. h.* (Idque hodie ad omnia instrumenta publica v. g. Notariorum extendunt. *Pacian. 1. 63. n. 95.* Quin ad omnes Mercatores campsores &c. ut edant libros ubi data & expensa continentur *Umm. d. n. 34.*) Vel ipsius sint propria aut communia; *Pacian. de prob. 1. 64. n. 88. sq.*

Addunt (3) si petantur instrumenta ad fundandam replicationem actoris, *Laut. p. 43. pr. Umm. d. n. 34.* quod actor in replicatione sit loco rei. *Dn. Stryk. U. M. h. §. Sed vid. q. 10.*

(4)



(4) Fisco ex causa fiscali agenti edere reus instrumenta tenetur, *L. 2. §. 2. de Jur. fisci.* (Idque Dd. extendunt ad Ecclesiam, causam matrimonialem, dotem, aliasque causas cum fisco æqualiter favorabiles, quin & causas miserabilium ac religiosarum personarum, *Umm. d. n. 34.*) Quod valde limitat *Umm. d. l.*

(5) In pœnam, uti si reus sit usurarius & ex causa usuraria conveniatur, *Clem. 1. §. Caeterum de Usur.* quod extendunt Dd. ad caupones, stabularios, nautas, judæos &c. *Umm. d. Disp. 17. n. 34.*

(6) Si de rei dolo aut fraude probanda agitur, & veritas aliter haberi non potest; quod maxime æquum videtur, *Umm. d. n. 34.*

Plures exceptiones sibi fingunt Dd. & novendecim recenset *Umm. d. n. 34.* Conf. *Berl. 1. 45. n. 31. seq.* Quin arbitrio judicis id remittit *Pacian. 1. de prob. 62. n. 8.* quod recte improbat *Umm. d. l.*

LIB. II. TIT. XIV.

DE

PACTIS.

Qv. I. *An etiam nutu consensus in contradictibus declararetur?*

AFF. *L. 52. §. f. Obl. & Act. ibi: Sed & nutu solo pleraque consistunt, Goth. ad d. 1.*

OBJ. *l. 1. §. 2. V. O. Non tantum autem civiliter sed nec naturaliter obligatur qui ita annuit:*

RESP. ibi propositum fuit partibus stipulari, cum vero deficient verba, licet pars annuerit, recte dicitur non valere *civiliter*, sive tanquam stipulationem, neque *naturaliter*, i. e. tanquam pactum, quia non fuit animus paciscendi.

Hodie etiam stipulationem nutu fieri posse Dd. dicunt, sed contrarium demonstrabitur ad *tit. de Verb. Oblig.*

Qv. II. *An tacitum pactum fiat per consensum a lege præsumtum vel fictum?*

Ita putat *Auctor h. t. p. 45.* atque ex præsumto præcipue infert quasi *Laut. p. contractus*: Sed nos dicimus nunquam consensum præsumi vel ^{44. verb.} fingi: Sane omne pactum per consensum rebus aut factis declaratum sit, *arg. L. 32. §. 1. de Legib.* Quasi contractus vero ex ipsa ^{vel ex alia causa præsumto.} ratione

